

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічний
Кафедра педагогіки та управління навчальним закладом

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом

Геннадій БЕСАРАБЧУК

підпис

29 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**Виробничої управлінської практики в закладах дошкільної та
загальної середньої освіти**

підготовки здобувачів вищої освіти
другого(магістерського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою *Управління навчальним закладом*
спеціальності *073 Менеджмент*
галузі знань *07 Управління та адміністрування*
мова навчання *українська*

2023-2024 навчальний рік

Розробник програми: *Олена ДУТКО, канд. пед. наук., старший викладач кафедри педагогіки та управління навчальним закладом*

Ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та управління навчальним закладом

Протокол № 7 від 29 серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Геннадій БЕСАРАБЧУК

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма практики укладена відповідно до освітньо-професійної програми «**Управління навчальним закладом**» підготовки фахівців **другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент, галузі знань 07 Управління та адміністрування, кваліфікація: магістр менеджменту.**

Програма практики розроблена відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)(31.08.2021 р.) та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1. Мета, завдання та результати практики

Метою практики є актуалізація теоретичної складової системи професійної підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент, її трансформація на рівень практичної діяльності на особистісно орієнтованій основі, інтегруючись у контекст майбутньої професії.

Підготовка студентів до практики передбачає процес неперервного особистісно та практикоорієнтованого розвитку професійних компетентностей відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

2. Програмні компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту, зокрема, управління навчальним закладом, або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності. ЗК1. Здатність проведення досліджень з проблем освітнього менеджменту на відповідному рівні;

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК4. Здатність мотивувати суб'єктів освітньої діяльності рухатися до спільної мети;

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів здійснення освітньої діяльності різних типів та рівнів;

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими заклад освіти визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

3. Програмні результати навчання:

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

ПРН 7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;

ПРН 10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;

ПРН 11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

Результатами виробничої практики є:

- проведення комплексного аналізу діяльності закладу освіти з використанням сучасних методик з позицій системного підходу;

- проведення наукових досліджень та впровадження їх результатів у практику діяльності закладу;

- планування організаційних змін з урахуванням розроблених стратегій організаційного розвитку, у тому числі з використанням управлінського інструментарію;

- формування пропозицій щодо створення сприятливих умов для навчання та розвитку персоналу організації; заходів з оцінювання та стимулювання фахівців;

- дотримання професійної етики в процесі здійснення наукових досліджень на об'єкті практики.

Загальна **тривалість** виробничої практики визначається навчальним планом.

2. Вимоги до баз практики та їх перелік.

Виробнича практика проводиться на **базях практики**, які відповідають назві практики. Об'єктами практики є заклади дошкільної та загальної середньої освіти різних форм власності.

Заклади дошкільної та загальної середньої освіти, що є базами проведення практики, мають відповідати таким вимогам:

- наявність структурних підрозділів умови діяльності яких можуть забезпечити виконання завдань даної виробничої управлінської практики за спеціальністю 073 Менеджмент, ОПП «Управління навчальним закладом»;

- можливість забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувача вищої освіти;

- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);

- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності бази практики;

- можливість працевлаштування випускників.

Перелік баз практики:

Кам'янець-Подільський ліцей №14 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області,

Кам'янець-Подільський ліцей №3 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області,

Кам'янець-Подільський ліцей №5 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області,

Кам'янець-Подільський ліцей «Славутинка» Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області,

Зміст виробничої практики, завдання за змістовими модулями.

Загальна логіка формування програми практики передбачає два змістові модулі: I ЗМ - організаційно-діяльнісна складова; II ЗМ - науково-дослідна діяльність, які спрямовують на поєднання головних складових розвитку практичної компетентності майбутнього управлінця у сфері шкільної (дошкільної) освіти:

а) *ознайомлювально-аналітичну*, яка реалізується через спостереження за діяльністю закладу освіти, ситуативний, аспектний або комплексний аналіз (в залежності від вибраного студентом рівня складності діяльності) управлінської складової освітньої системи (підсистеми), що стосується організації та управління навчальною діяльністю, виховним процесом, управлінням кадрами;

б) *безпосередньо практичну діяльність*, яка реалізується через самовизначення та програмування освітньо-управлінської діяльності на період практики, а також виконання програми;

в) *рефлексивно-аналітичну*, яка стосується аналізу та визначення ефективності практики, оцінки рівня власної компетентності, реальної практичної готовності до реалізації управлінських функцій в сучасному закладі освіти та проектування перспектив особистісного, професійного саморозвитку.

Другий змістовий модуль стосується науково-дослідної роботи як у сфері власної практичної діяльності, розвитку професійної компетентності (самодослідження), так і виконання кваліфікаційної роботи, використовуючи реальні умови діяльності закладу освіти (аналіз проблем, опис досвіду, проведення експериментальних досліджень та ін.).

1.1.1. I Змістовий модуль. Організаційно-діяльнісна складова. Комплексна характеристика, аспектний аналіз управлінської діяльності закладу освіти (або його сегмента відповідно до визначених для студента-практиканта повноважень).

1) *Загальна системна характеристика закладу освіти:*

Інтегральна оцінка закладу освіти як освітньої установи (за результатами спостережень та вивчення документації: статут, історія, концепція розвитку, імідж, рівень конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг регіону), орієнтованої на сучасні стандарти якості;

2) *Менеджмент закладу освіти:*

Ефективність менеджменту з позиції якості функціонування закладу освіти: а) орієнтованості на інноваційні освітні технології; наявності умов для самореалізації школяра (вихованця), вчителя (вихователя) як головних суб'єктів освітньої діяльності; конструктивності взаємовідносин учасників освітнього процесу, сприятливості психологічного мікроклімату;

3) *Організаційно-управлінські аспекти навчальної діяльності школярів (дошкільників):*

Ефективність організації навчальної діяльності, її орієнтація на формування загальноосвітніх компетенцій, розвитку навчальної діяльності учнів (дошкільників) на особистісно орієнтованій основі. Результати ЗНО, рейтинг закладу освіти.

Управлінська діяльність керівника щодо модернізації та підвищення ефективності навчальної діяльності школярів (дошкільників). Діяльність щодо підвищення професійних, фахових компетенцій педагогічних працівників. Інтегрованість навчання та виховання.

4) *Організаційно-управлінські аспекти виховної діяльності школярів (дошкільників):*

Рівень вихованості, загальної культури школярів (вихованців), їх орієнтованість на особистісний саморозвиток. Толерантність різних рівнів взаємовідносин управлінців, педагогів, школярів, комфортність самопочуття кожного, сприятливість для самореалізації. Ефективність стратегії розвитку ЗО як виховної системи, використання особистісно орієнтованих технологій виховної діяльності.

5) *Управління кадрами, процесом підвищення їх професійної компетентності:*

Дослідження особливостей управління персоналом ЗО. Управлінець як лідер, суб'єкт формування педагогічного колективу як команди. Характер та продуктивність взаємодії, стиль професійних взаємовідносин з підлеглими, культура міжособистісних взаємин.

Стимулювання перманентності підвищення професійної компетентності членів педколективу та формування для цього адекватних умов.

6) *Програмування та організація власної управлінської діяльності (підготовка, проведення, узагальнення та аналіз результатів).*

Визначення власної компетентності у сфері управлінської діяльності за результатами попередніх діагностичних замірів, а також оцінювання рівня ефективності теоретико-практичної підготовленості в рамках навчальних занять за навчальним планом, самостійної роботи.

Дослідження попередніх практик з позиції ефективності навчальної,

виховної діяльності, управління педагогічним процесом.

Самовизначення стосовно рівня складності завдань практики, адекватності сформованим компетентностям, розробка конкретної програми, інтегруючи інваріантну та варіативну складові. Розробка проєктів та алгоритмів практичної діяльності, управління ходом їх реалізації, внесення корекцій. Проведення запланованих управлінських заходів.

Самоаналіз, самооцінка власної компетентності у сфері управлінської діяльності за результатами практики, програмування перспектив особистісного, професійного саморозвитку.

Аналіз ефективності проходження практики за комплексом головних критеріїв, виявлення особистісних досягнень, проблем та невдач, розробка системи рекомендацій, які необхідно буде використати при підготовці до наступної практики, а також програмуванні її змісту, виборі технологій реалізації.

7) *Пропозиції щодо поліпшення управлінської діяльності закладу освіти:*

На основі власного досвіду діяльності, в рамках виконання завдань виробничої практики розробити та обґрунтувати рекомендації щодо: а) підвищення якості управлінської діяльності керівних кадрів ЗО; б) управління освітнім процесом у ЗО; в) забезпечення інноваційного розвитку ЗО, його спрямованості на стандарти компетентнісної освіти.

Завдання організаційно-діяльнісної складової. Адаптація до умов, особливостей майбутньої професійної діяльності у сфері управління освітою, акцентування уваги на управлінні освітньою діяльністю закладу освіти, використовуючи отриманий під час попередніх навчально-виробничих практик, власний досвід у якості вчителя за відповідним фахом. Конкретизація завдань (а відтак і прогнозування результатів) спрямована на:

а) формування цілісного уявлення про сучасний заклад освіти, його управлінську діяльність, яка виступає головним фактором інноваційного розвитку;

б) актуалізація власного досвіду попередніх навчально-виробничих практик, його адаптація до нових умов, особливостей реалізації управлінських функцій;

в) спостереження, фіксація, аналіз організації та управління освітньою діяльністю школярів (дошкільників), визначення рівня її ефективності, виходячи з основ компетентнісної освіти, тенденцій до її оновлення, зафіксованих у «Концепції Нової української школи»;

г) моделювання форм, методів та умов організації освітньої, управлінської діяльності, формування комплексу рекомендацій щодо їх оптимізації; участь у підготовці до тих, що заплановані у закладі освіти, апробація авторських моделей за власною ініціативою;

д) узагальнення результатів практики, їх самоаналіз та самооцінка, виділення найбільш успішних складових реалізації програми практики, проблем, що понижували її ефективність; формування пріоритетів професійного, особистісного саморозвитку на перспективу, орієнтуючись на

наступну практику як вищу шаблону сходження до нових рівнів оволодіння професією.

1.1.2. II Змістовий модуль. Науково-дослідна діяльність.

Завдання науково-дослідної складової виробничої практики є:

1. Використання методів наукового дослідження для отримання, інтерпретації, аналізу та узагальнення інформації щодо рівня та особливостей функціонування та розвитку закладу освіти, у якому студент проходить практику;

2. Використання наукових підходів, методів дослідження для моделювання та розробки власних варіантів практичних апробацій (підготовка повідомлень, проведення аналізів елементів освітньої діяльності, запланованих заходів), програмування та реалізації завдань розвитку власної професійної компетентності;

3. В залежності від рівня виконання кваліфікаційної роботи під час практики студент може: а) працювати над розробкою його експериментальної частини; б) апробувати методи та програму наукового дослідження;

4. Проєктування (або коректування за умови наявності) моделі дослідницької роботи, враховуючи реалії системи організації освітньої діяльності, особливості управлінської діяльності закладом освіти. Виконання пілотних досліджень, застосування методів наукових пошуків відповідно до розробленої моделі та програми експериментального дослідження у рамках написання кваліфікаційної роботи.

№ з/п	Назва виду діяльності	Термін виконання (годин)
1	2	3
1	I Змістовий модуль. Комплексна характеристика, аспектний аналіз управлінської діяльності освітнього закладу	100
1.1	<i>Загальна системна характеристика закладу освіти.</i>	10
1.2	<i>Менеджмент закладу освіти.</i>	20
1.3	<i>Організаційно-управлінські аспекти навчальної діяльності школярів (дошкільників).</i>	20
1.4	<i>Організаційно-управлінські аспекти виховної діяльності школярів (дошкільників).</i>	15
1.5	<i>Управління кадрами, процесом підвищення їх професійної компетентності.</i>	20
1.6	<i>Програмування та організація власної управлінської діяльності (підготовка, проведення, узагальнення та аналіз результатів).</i>	10
1.7	<i>Пропозиції щодо поліпшення управлінської діяльності закладу освіти.</i>	5
2	II Змістовий модуль. Науково-дослідна діяльність.	35
2.1	<i>Дослідження (самодослідження) у сфері формування власної професійної компетентності, особистісного саморозвитку</i>	5
2.2	<i>Аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми на матеріалах закладу освіти</i>	10
2.3	<i>Моделювання та розробка варіантів практичних апробацій</i>	10

	<i>основних теоретичних та практичних результатів дослідження.</i>	
2.4	<i>Коректування програми наукового дослідження</i>	10

Організація практики: безпосередня підготовка до практики (настановна конференція, розробка індивідуальної траєкторії виконання програми, усвідомлення практичних завдань), реалізація програми практики за обраним рівнем. Визначення ролі практики в системі професійної підготовки фахівця, конкретизація її функцій.

1. Ознайомлення з загальними положеннями про проходження виробничих практик, правами та обов'язками усіх суб'єктів її організації.

2. Формування адекватної мотиваційної основи практичної діяльності студента у ЗО. Психологічне налаштування на успішну практичну діяльність.

3. З'ясування особливостей диференційованої системи проходження виробничої практики, логіки побудови програми її проходження.

4. Вибір рівня складності програми, її уточнення, узгоджуючи інваріантну та варіативну складові.

5. З'ясування сутності та аналіз завдань, запрограмованих на період практики, підходів до оцінювання ефективності, форм представлення її результатів після її закінчення.

6. Систематизація матеріалів, сформованих у процесі навчання, які мають практичну цінність і можуть бути використані під час практики.

7. Реалізація програми практики.

8. Здійснення методичного керівництва її проходженням (консультації, групові заняття, аналіз проведення запланованих заходів, рекомендації щодо поліпшення ефективності діяльності студента під час практики).

9. Узагальнення та аналіз результатів практичної діяльності. Формування звітної документації.

10. Проведення повторної діагностики, оцінка рівня сформованості професійних компетентностей.

11. Оцінка сформованості особистісних якостей, необхідних для майбутньої управлінської діяльності у сфері освіти.

12. Проєктування траєкторії індивідуального професійного зростання на перспективу.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

Таблиця 3.1. Завдання для I рівня – низького.

	<i>Формування професійних компетентностей</i>	<i>Розвиток студента як суб'єкта професійного становлення</i>	<i>Формування дослідницьких компетентностей. Робота над дипломним проєктом.</i>
<i>Інваріант на складова</i>	1. Познаючись з документацією, що визначає найбільш характерні особливості функціонування ЗО, управління ним (статут, програма	Виділяти найбільш актуальні проблеми	Збір матеріалів, отримання інформації, необхідної для

	<p>розвитку, концепція ЗО, річний план, колективний договір, тощо), оцінити її з позиції стандартів компетентнісної освіти.</p> <p>2. Відвідати 5-6 уроків (занять), що проводяться у присутності різного рівня управлінців, взяти участь у комплексному їх аналізі, визначенні рівня їх ефективності. Визначити рівень 2 уроків (занять) (за вибором) з позиції реалізації виховуючого потенціалу.</p> <p>3. Відвідати 2-3 виховні заходи, що проводяться у присутності різного рівня управлінців, взяти участь у їх аналізі, оцінити результативність.</p> <p>4. Спостерігати за роботою керівників ЗО в рамках найбільш типових форм їх управлінської діяльності (педагогічна рада, нарада при директорові, заступникові, батьківські збори, тощо)</p> <p>5. Взяти участь у роботі методичної ради (об'єднання), підготувати повідомлення, використовуючи результати власної дослідницької роботи. Проаналізувати документацію методичного об'єднання класних керівників (вихователів), оцінити її відповідність існуючим вимогам.</p> <p>6. Доеднатися до підготовки заходів (2-3), які готують управлінці, виконавши запропоновані ними завдання у рамках реальних можливостей та повноважень.</p> <p>7. На основі відвідування різних форм діяльності управлінців, вивчення документації з'ясувати рівень управлінської діяльності закладу за базовими критеріями якості. Визначити найбільш характерні особливості функціонування цього закладу освіти.</p>	<p>готовності до здійснення професійної діяльності, виконання управлінських функцій. Виділяти особистісні характеристики, які є позитивними в майбутній педагогічно-управлінській діяльності і такі, що потребують подальшого розвитку, а також характеристики, що вимагають суттєвих змін, корекції. У процесі практичної діяльності здійснювати самоаналіз, самокорекцію своїх дій, проявів особистісних якостей в конкретних ситуаціях, професійних ролях.</p>	<p>з'ясування реального стану речей з досліджуваної проблеми (констатувальний експеримент, систематизація отриманих результатів).</p>
<p><i>Варіатив на складову (виконати і з завдання із запропонованих)</i></p>	<p>1в. Проаналізувати один з видів шкільної документації (річний план школи, план роботи методичного об'єднання, план виховної роботи класного керівника, перспективний план закладу освіти), з'ясувати її функції, доцільність структурування.</p> <p>2в. Проаналізувати відвіданий урок (заняття), сформулювати комплекс позицій, які студент оцінює як найбільш цінні, теоретично обґрунтувати їх.</p>		<p>Обґрунтувати актуальність дослідження, в тому числі, виходячи з реальної практики діяльності конкретної школи, у якій студент проходить практику</p>

	<p>Зв. Під час спостереження за процесом аналізу навчального заняття (виховного заходу) управлінцем (директором, заступником, завідуючим), визначити характер взаємовідносин керівника та підлеглого, стиль управління процесом.</p> <p>4в. Виявити найбільш значущі аспекти системи підготовки та проведення наради при директорові (завідуючому) з конкретної проблеми організації освітньої діяльності закладу.</p> <p>5в. Описати приклад прийняття управлінського рішення в закладі освіти, визначити рівень його ефективності.</p> <p>6в. Вивчити методику визначення рівня професійної компетентності педагога, рейтингової системи оцінювання якості його професійної діяльності, ознайомитися з традиційною системою атестації педагогічних працівників.</p>		
<i>Самостійний вибір студента</i>	За бажанням, виходячи з реальних можливостей та потреб	За бажанням, виходячи з реальних можливостей та потреб	

Таблиця 3.2. Завдання для II рівня – середнього.

	<i>Формування професійних компетентностей</i>	<i>Розвиток студента як суб'єкта професійного становлення</i>	<i>Формування дослідницьких компетентностей. Робота над дипломним проєктом</i>
<i>Інваріант на складова</i>	<p>1. Проаналізувати документацією (її елементи), що визначає найбільш характерні особливості функціонування ЗО, управління ним (статут, програма розвитку, концепція ЗО, річний план, колективний договір, тощо) з позиції стандартів компетентнісної освіти. Сформувати комплекс оцінних суджень як результат аналізу.</p> <p>2. Відвідати 5-6 уроків (занять), що проводяться у присутності різного рівня управлінців, взяти участь у комплексному їх аналізі, визначенні рівня їх ефективності. Визначити рівень 2 уроків (занять) (за вибором) з позиції реалізації виховуючого потенціалу. Проаналізувати діяльність керівника з позиції відповідності моделі сучасного управлінця, акцентуючи увагу на сильних сторонах, позитивних</p>	У контексті виконання завдань управлінської практики Виконувати завдання, що сприяють саморозвитку особистісних якостей. Виділяти найбільш актуальні проблеми готовності до здійснення професійної діяльності, виконання	Збір матеріалів, отримання інформації, необхідної для з'ясування реального стану речей з досліджуваної проблеми (констатувальний експеримент, систематизація отриманих результатів)

	<p>характеристиках, виділяючи проблемні зони.</p> <p>3. Відвідати 2-3 виховні заходи, що проводяться у присутності різного рівня управлінців, взяти участь у їх аналізі, оцінити результативність. Розробити варіант аналізу виховного заходу. З'ясувати методика визначення рівня виховання школярів (дошкільників), їх загальної культури, яка застосовується в закладі освіти.</p> <p>4. Спостерігати за роботою керівників ЗО в рамках найбільш типових форм їх управлінської діяльності (педагогічна рада, нарада при директорові, заступникові, батьківські збори) Зробити спробу провести системний аналіз ефективності дій керівника під час проведення зазначених форм (за вибором).</p> <p>5. Взяти участь у роботі методичної ради (об'єднання), підготувати повідомлення, використовуючи результати власної дослідницької роботи. Проаналізувати документацію методичного об'єднання класних керівників, оцінити її відповідність існуючим вимогам, визначити рівень її ефективності щодо програмування діяльності об'єднання.</p> <p>6. Доєднатися до підготовки заходів (2-3), які готують управлінці, виконавши запропоновані ними завдання у рамках реальних можливостей та повноважень. Проаналізувати приклад прийняття управлінського рішення в школі (закладі дошкільної освіти), визначити рівень його ефективності на основі критеріїв формування конструктивних суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин у педагогічному колективі.</p> <p>7. На основі відвідування різних форм діяльності управлінців, вивчення управлінської документації, проаналізувати ефективність критеріїв оцінювання результатів управлінської діяльності закладу. З'ясувати наявність іміджу закладу, представити відповідну аргументацію.</p>	<p>управлінських функцій. Виділяти особистісні характеристики, які є позитивними в майбутній педагогічно-управлінській діяльності і такі, що потребують подальшого розвитку, а також характеристики, що вимагають суттєвих змін, корекції. У процесі практичної діяльності здійснювати самоаналіз, самокорекцію своїх дій, проявів особистісних якостей в конкретних ситуаціях, професійних ролях. Узагальнити результати практики, зафіксувати отримані успіхи у процесі особистісного, професійного саморозвитку, найбільш помітні проблеми.</p>	
--	---	--	--

<p><i>Варіатив на складова (виконати 3 завдання із запропонованих)</i></p>	<p>1в. Розробити модель однієї з конкретних форм управлінської документації, враховуючи підходи, що забезпечують системність діяльності, орієнтованість на розвиток компетентнісної освіти, понижуючи рівень формалізму.</p> <p>2в. Проаналізувати та оцінити результативність проведеного управлінцем аналізу навчального заняття. Визначити найпомітніші ситуації успіху у контексті процесу, виділити проблеми, що понижують його ефективність.</p> <p>3в. Сформувати комплекс зауважень педагогу, за заняттям якого студент спостерігав, підготувати до них коректну мотиваційну базу.</p> <p>4в. Проаналізувати методику визначення рівня професійної компетентності педагога, рейтингової системи оцінювання якості його професійної діяльності, сформулювати свої судження щодо ефективності традиційної системи атестації педагогічних працівників.</p> <p>5в. Проаналізувати методику проведення наради при директорові з конкретної проблеми організації освітньої діяльності закладу, скласти орієнтовний план її проведення .</p> <p>6в. Відвідати організовані у закладі освіти форми відпочинку дітей, оцінити їх з позиції доцільності, сучасних вимог, рівня прийняття вихованцями, виховуючого потенціалу.</p>	<p>1в. Розробити модель однієї з конкретних форм управлінської документації, враховуючи підходи, що забезпечують системність діяльності, орієнтованість на розвиток компетентнісної освіти, понижуючи рівень формалізму.</p> <p>2в. Проаналізувати та оцінити результативність проведеного управлінцем аналізу навчального заняття. Визначити найпомітніші ситуації успіху у контексті процесу, виділити проблеми, що понижують його ефективність.</p> <p>3в. Сформувати комплекс зауважень педагогу, за заняттям якого студент спостерігав, підготувати до них коректну мотиваційну базу.</p> <p>4в. Проаналізувати методику визначення рівня професійної компетентності педагога, рейтингової системи оцінювання якості його професійної діяльності, сформулювати свої судження щодо ефективності традиційної системи атестації педагогічних працівників.</p> <p>5в. Проаналізувати методику проведення наради при</p>
--	---	--

			директорові з конкретної проблеми організації навчально-виховної діяльності закладу, скласти орієнтовний план її проведення . бв. Відвідати організовані у навчальному закладі форми відпочинку дітей, оцінити їх з позиції доцільності, сучасних вимог, рівня прийняття вихованцями, виховуючого потенціалу.
<i>Самостійний вибір студента</i>	За бажанням, виходячи з реальних можливостей та потреб	За бажанням, виходячи з реальних можливостей та потреб	

Таблиця 3.3. Завдання для III рівня – високого.

	<i>Формування професійних компетентностей</i>	<i>Розвиток студента як суб'єкта професійного становлення</i>	<i>Формування дослідницьких компетентностей. Робота над дипломним проектом.</i>
<i>Інваріант на складова</i>	<p>1. Проаналізувати документацією (її елементи), що визначає найбільш характерні особливості функціонування ЗО, управління ним (статут, програма розвитку, концепція ЗО, річний план, колективний договір, тощо) з позиції стандартів компетентнісної освіти. Сформувати комплекс оцінних позицій як результат аналізу.</p> <p>Розробити модель однієї з конкретних форм управлінської документації, враховуючи підходи, що забезпечують системність діяльності, орієнтованість на розвиток компетентнісної освіти, понижуючи рівень формалізму.</p> <p>2. Відвідати 5-6 уроків (занять), що проводяться у присутності різного рівня управлінців, взяти участь у комплексному їх аналізі, визначенні рівня їх ефективності. Визначити рівень 2 уроків (занять) (за вибором) з позиції реалізації виховуючого потенціалу.</p>	<p>У контексті виконання завдань управлінської практики виконувати завдання, що сприяють саморозвитку особистісних якостей</p> <p>Виділяти найбільш актуальні проблеми готовності до здійснення професійної діяльності, виконання управлінських функцій.</p>	<p>Збір матеріалів, отримання інформації, необхідної для з'ясування реального стану речей з досліджуваної проблеми (констатувальний експеримент, систематизація отриманих результатів)</p>

	<p>Проаналізувати діяльність керівника з позиції відповідності моделі сучасного управлінця, акцентуючи увагу на сильних сторонах, позитивних характеристиках, виділяючи проблемні зони.</p> <p>Сформувати пакет рекомендацій щодо підвищення ефективності роботи керівника з підлеглими.</p> <p>3. Відвідати 2-3 виховні заходи, що проводяться у присутності різного рівня управлінців, взяти участь у їх аналізі, оцінити результативність.</p> <p>Розробити варіант аналізу виховного заходу. Сформувати комплекс рекомендацій у цьому контексті.</p> <p>З'ясувати методика визначення рівня виховання дітей, їх загальної культури, яка застосовується в закладі освіти.</p> <p>Оцінити її з позиції критеріїв особистісно-орієнтованої освіти.</p> <p>4. Спостерігати за роботою керівників ЗО в рамках найбільш типових форм їх управлінської діяльності (педагогічна рада, нарада при директорові, заступникові, батьківські збори)</p> <p>Провести системний аналіз принципів, форм і методів управління педагогічними процесами, педагогічним колективом (проблеми за вибором). Сформувати комплекс рекомендацій щодо їх оптимізації.</p> <p>5. Взяти участь у роботі методичної ради (об'єднання), підготувати повідомлення, використовуючи результати власної дослідницької роботи.</p> <p>Проаналізувати документацію методичного об'єднання класних керівників (вихователів), виявити конструктивні підходи до програмування діяльності, виявити ознаки формалізму.</p> <p>6. Доеднатися до підготовки заходів (2-3), які готують управлінці, виконавши запропоновані ними завдання у рамках реальних можливостей та повноважень.</p> <p>Змодельовати процес прийняття управлінського рішення в закладі освіти, на основі критеріїв формування конструктивних суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин у педагогічному</p>	<p>Виділяти особистісні характеристики, які є позитивними в майбутній педагогічно-управлінській діяльності і такі, що потребують подальшого розвитку, а також характеристики, що вимагають суттєвих змін, корекції.</p> <p>У процесі практичної діяльності здійснювати самоаналіз, самокорекцію своїх дій, проявів особистісних якостей в конкретних ситуаціях, професійних ролях.</p> <p>Узагальнити результати практики, зафіксувати отримані успіхи у процесі особистісного, професійного саморозвитку, найбільш помітні проблеми.</p>	
--	--	---	--

	<p>колективі.</p> <p>7. На основі відвідування різних форм діяльності управлінців, вивчення управлінської документації, проаналізувати ефективність критеріїв оцінювання результатів управлінської діяльності закладу. Сформувати власний комплекс критеріїв та методик діагностики.</p> <p>Визначити рівень сформованості іміджу закладу освіти і комплекс ідей щодо його увиразнення.</p>		
<p><i>Варіатив на складова (виконати 3 завдання із запропонованих)</i></p>	<p>1в. На основі спостереження, аналізу, систематизації отриманої інформації спробувати дати відповіді на питання:</p> <p>а) наскільки заклад освіти функціонує як освітня система інноваційного типу, чи є цілісність, узгодженість дій, консолідований поступ до визначених стандартів якісної освіти;</p> <p>б) чи працює керівник над створенням колективу як команди односторонців, здатного до конструктивної взаємодії;</p> <p>в) чи активно використовує керівник інтерактивні методи, чи формує суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини з колегами.</p> <p>Сформувати для себе декілька найбільш важливих рекомендацій на перспективу.</p> <p>2в. Проаналізувати та оцінити результативність проведеного управлінцем аналізу навчального заняття чи виховного заходу. Змодельовати варіант оптимізації проведення аналізу відвіданого управлінцем заняття, теоретично обґрунтувати власні позиції.</p> <p>3в. Розробити модель проведення методичного об'єднання вчителів (вихователів) з використанням інтерактивних методів.</p> <p>4в. Проаналізувати концепцію та методику проведення наради при директорові (завідуючому) з конкретної проблеми організації освітньої діяльності закладу, співвіднести її з інноваційними моделями, сформувати для себе декілька найбільш важливих позицій.</p> <p>5в. Сформувати проєкт виховного заходу, який би, з одного боку – сприяв особистісному розвитку дитини, з іншого – відповідав їх потребам і</p>		<p>Обґрунтувати актуальність дослідження, в тому числі, виходячи з реальної практики діяльності конкретної школи, у якій студент проходить практику</p>

	уявленням про ефективний відпочинок бв. На основі аналізу існуючої методики визначення рівня професійної компетентності педагога, рейтингової системи оцінювання якості його професійної діяльності, традиційної системи атестації педагогічних працівників, сформулювати та обґрунтувати свої судження щодо модернізації традиційної системи атестації педагогічних працівників.		
<i>Самостійний вибір студента</i>	За бажанням, виходячи з реальних можливостей та потреб	За бажанням, виходячи з реальних можливостей та потреб	

Звітна документація:

1. Щоденник спостереження, в якому наявні:

- **індивідуальний план проходження практики;**
- **щоденні записи**, що містять результати спостереження за роботою керівників ЗО в рамках найбільш типових форм їх управлінської діяльності (педагогічна рада, нарада при директорові, заступникові, батьківські збори);
  - * Комплексний аналіз ефективності дій керівника під час проведення зазначених форм (за вибором).
  - ** Комплексний аналіз принципів, форм і методів управління педагогічними процесами, педагогічним колективом (проблеми за вибором). Окремі рекомендації щодо їх оптимізації.
- **аналіз документації** (її елементів), що визначає найбільш характерні особливості функціонування ЗО, управління ним (статут, програма розвитку, концепція ЗО, річний план, колективний договір, тощо) з позиції стандартів компетентнісної освіти.
  - *Визначений комплекс оцінних позицій щодо управлінської діяльності як результат аналізу.
  - **Модель однієї з конкретних форм управлінської документації, враховуючи підходи, що забезпечують системність діяльності, орієнтованість на розвиток компетентнісної освіти, пониження рівня формалізму.
- **аналіз рівня управлінської діяльності закладу за базовими критеріями якості**. Визначені найбільш характерні особливості функціонування закладу освіти.
  - * Опис іміджу закладу.
  - **Сформований варіант власного комплексу критеріїв та методик діагностики результатів управлінської діяльності. Визначений рівень сформованості іміджу освітнього закладу і комплекс ідей щодо його увиразнення.
- **відгук керівника практики від закладу освіти про результати діяльності практиканта;**

2. Комплексний аналіз 5-6 уроків, з визначенням рівня їх ефективності. Аналіз 2 уроків (занять) (за вибором) з позиції реалізації виховуючого потенціалу.

* Аналіз діяльності керівника з позиції відповідності моделі сучасного управлінця.

** Рекомендації щодо підвищення ефективності роботи керівника з підлеглими.

3. Аналіз 2-3 виховних заходів, що проводилися у присутності різного рівня управлінців, з оцінкою їх результативності.

* Розроблений варіант аналізу виховного заходу.

* Короткий опис методики визначення рівня вихованості дітей, їх загальної культури, яка застосовується в закладі освіти.

** Розроблений варіант аналізу виховного заходу. Сформований комплекс рекомендацій у цьому контексті.

** Короткий опис методики визначення рівня виховання дітей, їх загальної культури, яка застосовується в закладі освіти. Оцінка її з позиції критеріїв особистісно-орієнтованої освіти.

4. Протокол методичного об'єднання, його аналіз.

* Аналіз документації методичного об'єднання класних керівників, оцінка відповідності існуючим вимогам, визначений рівень ефективності щодо програмування діяльності об'єднання.

** Аналіз документації методичного об'єднання класних керівників (вихователів), з визначеними конструктивними підходами до програмування діяльності.

5. Конспект, докладний план 2-3 заходів, які готують управлінці.

* Аналіз процесу прийняття управлінського рішення в школі (закладі дошкільної освіти), з визначеним рівнем його ефективності на основі критеріїв формування конструктивних суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин у педагогічному колективі.

** Модель процесу прийняття управлінського рішення в закладі освіти, на основі критеріїв формування конструктивних суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин у педагогічному колективі.

6. Відповідно до завдань за вибором (будь-яких 3 виконати обов'язково):

1. Аналіз одного з видів шкільної документації (річний план школи, план роботи методичного об'єднання, план виховної роботи класного керівника, перспективний план закладу освіти).

* Модель однієї з конкретних форм управлінської документації, враховуючи підходи, що забезпечують системність діяльності, орієнтованість на розвиток компетентнісної освіти.

** Відповіді на питання:

а) наскільки заклад освіти функціонує як освітня система інноваційного типу, чи є цілісність, узгодженість дій, консолідований поступ до визначених стандартів якісної освіти;

б) чи працює керівник над створенням колективу як команди

однодумців, здатного до конструктивної взаємодії;

в) чи активно використовує керівник інтерактивні методи, чи формує суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини з колегами.

Сформувати для себе декілька найбільш важливих рекомендацій на перспективу.

2. Аналіз відвіданого уроку (заняття), з визначенням комплексом позицій, які студент оцінює як найбільш цінні, теоретичне їх обґрунтування.

* Оцінка та обґрунтування результативності проведеного управлінцем аналізу навчального заняття.

** Оцінка та обґрунтування результативності проведеного управлінцем аналізу навчального заняття чи виховного заходу. Модель варіанту оптимізації проведення аналізу відвіданого управлінцем заняття, теоретично обґрунтовані власні позиції.

3. Характеристика взаємовідносин керівника та підлеглого, стилю управління процесом.

* Комплекс зауважень педагогу, за заняттям якого студент спостерігав, підготувати коректну мотиваційну базу.

** Модель проведення методичного об'єднання вчителів (вихователів) з використанням інтерактивних методів.

4. Перелік основних аспектів підготовки та проведення наради при директорові (завідуючому) з конкретної проблеми організації освітньої діяльності закладу.

* Аналіз методики визначення рівня професійної компетентності педагога, рейтингової системи оцінювання якості його професійної діяльності, сформульовані власні судження щодо ефективності традиційної системи атестації педагогічних працівників.

** Аналіз концепції та методики проведення наради при директорові (завідуючому) з конкретної проблеми організації освітньої діяльності закладу.

5. Опис процесу прийняття управлінського рішення в закладі освіти, з визначенням рівня його ефективності.

* Аналіз методики проведення наради при директорові з конкретної проблеми організації освітньої діяльності закладу, орієнтовний план її проведення

** Проєкт виховного заходу, який сприяє особистісному розвитку дитини, відповідає її потребам і уявленням про ефективний відпочинок

6. Короткий опис методики визначення рівня професійної компетентності педагога, рейтингової системи оцінювання якості його професійної діяльності, традиційної системи атестації педагогічних працівників.

* Опис організованих у закладі освіти форм відпочинку дітей, оцінка їх з позиції доцільності, сучасних вимог, рівня прийняття вихованцями, виховуючого потенціалу.

** Власні судження щодо модернізації традиційної системи атестації педагогічних працівників.

7. Звіт по практиці.

* Завдання для середнього рівня складності.

** Завдання для високого рівня складності.

!!! Студент виконує лише завдання, що відповідають рівню практики, який він обрав.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИК ТА ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.

Диференційований підхід до оцінювання результатів практики реалізується, враховуючи вибір студентом програми відповідного рівня складності.

Високий рівень: максимальний бал – 100

Середній рівень: максимальний бал – 92

Низький рівень: максимальний бал – 82

При оцінюванні результатів практики бали, які набрав студент за виконання завдань відповідно до критеріїв оцінювання множаться на коефіцієнт, що відповідає рівню завдань:

Високий рівень – 1,

Середній рівень – 0,92,

Низький рівень – 0,82.

Оцінка за ефективність проходження практики є комплексною. Співвідношення вагомості головних об'єктів оцінювання під час практичної діяльності студента:

Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Загальний бал
75 балів (високий рівень)	25 балів	100 балів

Оцінювання результативності за ЗМ I відбувається через узгодження наступних оцінних суджень та характеристик:

1) оцінка методистом змісту та оформлення представлених студентом-практикантом матеріалів, систематизованих за результатами виконання завдань практики;

2) характеристика результатів практичної діяльності студента, представлена керівниками закладів освіти та оцінка, запропонована ними як рекомендаційна;

3) оцінка за представлення та аргументацію результатів практики під час підсумкової конференції.

Оцінка виставляється за такою формулою:

$$Q=0,50Q_1+0,30Q_2+0,20Q_3, \text{ де}$$

Q – загальна оцінка за ЗМ I;

Q1 – оцінка методиста за ефективність практики, якість документального оформлення та представлення на підсумковій конференції її результатів;

Q2 – оцінка керівників (адміністрації) закладу освіти;

Q3 – оцінка за представлення та аргументацію результатів практики під час підсумкової конференції.

Оцінювання результативності за ЗМ II відбувається через узгодження наступних оцінних суджень та характеристик:

- оцінка методистом змісту та оформлення представлених студентом-практикантом матеріалів, систематизованих за результатами виконання завдань передбачених змістовим модулем II.

Критерії оцінювання

100-90 балів

Завдання практики виконано в повному обсязі. Студент вміє застосовувати і творчо використовувати теоретичні знання, пов'язані з особливостями управлінської діяльності, проявляв ініціативність та творчість при виконанні завдань. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. Щоденник оформлено охайно, відповідно до поданих у програмі та методичних рекомендаціях вимог. Зміст записів та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики. Студент активний під час захисту практики, демонструє знання з галузі освітнього менеджменту.

89-82 бали

Завдання практики виконано в повному обсязі. Студент проявляв ініціативність та творчість при виконанні завдань. Однак в звітній документації відсутні окремі власні міркування з приводу організації освітнього процесу та управління ним, або відсутні узагальнені результати окремих видів робіт. Виявлено вміння студента застосовувати теоретичні знання, пов'язані з особливостями управлінської діяльності. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Записи та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики, однак є незначні відхилення від вимог до їх оформлення. Студент активний під час захисту практики, демонструє знання з галузі освітнього менеджменту.

81-75 балів

Завдання практики виконано з незначними помилками, записи достатньою мірою розкривають зміст програмних завдань. Студент проявляв ініціативність, організованість при виконанні завдань. Студент дав відповіді на поставлені питання, однак не проявив творчого підходу до виконання завдань. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, однак є порушення щодо оформлення звітної документації. Студент бере участь в обговоренні результатів практики під час захисту практики, демонструє знання з галузі освітнього менеджменту.

74-67 балів

Завдання практики виконано. Студент співпрацював з керівниками практики, брав участь в заходах, проявляв ініціативність, організованість при виконанні завдань. Зібраний матеріал відповідає переліку, визначеному програмою; однак у оформленні звітної документації не витримані всі

вимоги, записи поверхові та стислі, трапляються помилки щодо вживання професійної термінології, відсутні узагальнення, висновки. Студент бере участь в обговоренні результатів практики під час захисту практики, демонструє поверхові знання в галузі освітнього менеджменту.

66-60 балів

Всі завдання практики виконано поверхово, допущені неточності, помилки. У звітній документації є всі матеріали, але у їхньому оформленні наявні порушення вимог, трапляються помилки щодо вживання професійної термінології. Студент відповідає на запитання під час захисту практики, демонструє поверхові знання в галузі освітнього менеджменту.

59-40 балів (не зараховано з можливістю доопрацювання звітних матеріалів і приведення їх у відповідність до вимог програми)

Студент-практикант має пропуски у проходженні практики, про що свідчить відсутність записів у щоденнику. Наявні записи не відповідають визначеним у програмі завданням. Зібрані матеріали подані переважно у вигляді ксерокопій.

39 і менше балів (не зараховано з можливістю повторного проходження практики за індивідуальною програмою)

Студент-практикант з певних причин не пройшов практику, не оформив звітну документацію. Йому надається можливість повторного проходження практики за дозволом деканату.

Виробнича практика оцінюється у формі диференційованого заліку.

За підсумками виробничої практики випускова кафедра проводить конференцію з обговорення її результатів, з'ясування особистих успіхів студентів та проблем, які її супроводжували.

8. Права та обов'язки студента-практиканта

Студент-практикант проводить свою діяльність згідно з правилами внутрішнього розпорядку бази практики, виконує розпорядження адміністрації закладу, керівників практики відповідно до програми практики.

Студент-практикант зобов'язаний:

- взяти участь у настановній конференції з питань організації практики у визначений деканатом факультету час;

- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів;

- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;

- своєчасно прибути на базу практики;

- якісно та в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, індивідуальне завдання;

- вивчити та дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики;

- своєчасно оформити звіт та захистити його в терміни, визначені

наказом.

Студент-практикант має право:

- одержувати консультації керівників практики від університету з усіх питань проведення практики;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики;
- виявляти ініціативу щодо підвищення ефективності проходження практики.

4.2. Керівник практики здобувачів вищої освіти від кафедри педагогіки та менеджменту освіти:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, правил поведінки (в установах, організаціях, на підприємствах), надає здобувачам вищої освіти необхідні документи (направлення, програму, щоденник практики, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо);
- повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;
- бере участь у розробці програм практик;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- до початку практики проводить зі здобувачами вищої освіти інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань практики;
- відстежує своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів вищої освіти на базі практики та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними завдань, перевіряє робочу документацію;
- надає методичну допомогу студентам;
- проводить консультації щодо опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів вищої освіти про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти;
- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику в складі комісії;
- оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, виставляє оцінки в залікові книжки;

- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедрі;
- готує звіт про проведення практики.

4.3. Керівник практики від бази практики, який здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за її проведення.

Керівник практики від бази практики:

- розподіляє здобувачів вищої освіти за робочими місцями відповідно до графіка проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт; ознайомлює студентів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує проходження практики здобувачами вищої освіти;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами вищої освіти новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових і дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

4.4. Вимоги безпеки під час практики:

1. При прибутті на базу практики студент-практикант повинен отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу;

2. Студент має бути ознайомлений про те, що при виконанні професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні фактори:

- висока психофізіологічна напруга;
- висока концентрація уваги;
- небезпека ураження електрострумом;
- небезпека виникнення загорань та пожеж;
- порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
- довготривалі статичні навантаження.

3. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.

4. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

Під час практики не допускається:

1. Не виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку установи, зокрема, запізнюватися на роботу.

2. Залишати робоче місце без дозволу керівника практики, директора школи.

3. Відвертати від роботи педагогічних працівників, які його оточують, заважати освітньому процесу.

Студент-практикант зобов'язаний:

1. Повідомляти керівника закладу про всі недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).

2. Дбати про особисту безпеку, повідомляти в разі необхідності про погіршення стану власного здоров'я під час робочого процесу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Василенко В.О. Теорія та практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2002. 420 с.

2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. Київ: Академія, 2006. 255 с.

3. Грицай Ю.О. Теорія та практика управління сучасною школою: Навч. посібник. Миколаїв: МДПУ, 2002. 256 с.

4. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи. Київ: Логос, 2002. 140 с.

5. Довгань Л. Є. Праця керівника або практичний менеджмент : навч. посіб. Київ : «Екс об», 2002. 384 с.

6. Дутко О.М., Лебідь І.Ю. Д 79 Методика наукових досліджень : Навчально-методичний посібник [видання друге, доповнене та перероблене] / автори–упорядники О.М. Дутко, І.Ю. Лебідь. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 160 с.

7. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія. Київ: ДАККО, 1999. 303 с.

8. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014);

9. Касьянова О.М. Моніторинг управління навчальним закладом. Харків: Основа, 2004. 96 с.

10. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент : навчальний посібник. 2-е вид., випр. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.

11. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації. Харків: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.

12. Менеджмент. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / Страпчук С. І., Миколенко О. П., Попова І. А., Пустова В. В. Львів, Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.

13. Соколова І. Моніторинг в освіті: сучасний контекст і технологія проведення . *Освітній менеджмент: теорія і практика : зб. наук. праць / за заг. ред. І.В.Соколової, Л.В.Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2016. 185 с. С.72- 83.*

14. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів . С.Г. Немченко, В.В. Крижко,

О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокошко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с.

15. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 365 с.

16. Франчук Т.Й., Дутко О.М. Наскрізна програма виробничої практики, її змістово-технологічне забезпечення (компетентнісний підхід). Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2017. 126 с.